

گزارش جلسات برگزار شده توسط گروه‌های علمی
فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران

تاریخ برگزاری جلسه: ۱۴۰۴/۱۱/۰۸

گروه علمی: گروه سلامت زنان (جلسه ۴۳۹)

تهیه کننده: مینا شیخ الاسلام زاده

اعضای حاضر در جلسه:

خانم‌ها:

دکتر مرضیه وحید دستجردی، دکتر شهربانو نخعی، دکتر فرزانه آفاحسینی، دکتر نفیسه اسماعیلی، دکتر مریم تاجور، دکتر فرانک فرزودی، دکتر بتول احمدی، دکتر پروین میرمیران، دکتر فاطمه نبوی‌زاده، دکتر نرگس تبریزچی، دکتر بتول محتشمی، دکتر شیرین جلالی نیا، دکتر مریم ابوصابر، دکتر ساغر صالح پور، دکتر شهره نادری
مقام

خلاصه موضوع / موضوعات مطرح شده در جلسه

۱. ارائه گزارش پیشرفت طرح طراحی نقشه راه ارتقای سواد سلامت زنان در ایران بر اساس اولویتهای سلامت آنان توسط خانم دکتر نادری مقام
۲. بحث و بررسی در خصوص اولویت اول کارگروه جمعیت ستاد سلامت

رئوس نتایج مذاکرات در جلسه

جلسه با تلاوت آیاتی چند از قرآن کریم آغاز شد.

۱. ارائه گزارش پیشرفت طرح طراحی نقشه راه ارتقای سواد سلامت زنان در ایران بر اساس اولویتهای سلامت آنان توسط خانم دکتر نادری مقام

ایشان گزارش پیشرفت طرح خود را در قالب اسلایدهای مشروح ارائه کردند.

نظرات

خانم دکتر تبریزچی سوال کردند، این اولویت های سلامت زنان را از کجا استخراج می‌کنید؟ آیا از سند سلامت زنان اولویتهای تعیین می‌کنید. در کدام قسمت استراتژی جستجو این اولویتهای لحاظ می‌شود. آیا سواد سلامت در خانمها را می‌خواهید بسنجید یا می‌خواهید بفهمید چقدر نسبت به سلامت خودشان آگاهی دارند.

خانم محتشمی اظهار داشتند، آیا همه ابعاد سلامت زنان در این طرح مورد توجه قرار می‌گیرد. نسبت و رابطه این طرح با سند سلامت زنان چه است؟! بحث سلامت دیجیتال بسیار مهم است و باید به آن پرداخته شود.

خانم دکتر جلالی نیا اظهار داشتند، اگر قرار است بخش‌هایی از سند شامل شاخص‌های کمی و کیفی برای ارتقا سواد سلامت مدنظر قرار گیرد، شاخصها و هرچه آنکه لازمه عملیاتی شدن در سند دیده شده است. باید تکلیف مشخص شود که این نقشه راه آیا برنامه‌ای برای اجرایی سازی راهکارها است و یا صرفاً به عنوان طرح پژوهشی که از نتایج آن سند هم بهره می‌برد، مسیر را پیش خواهد رفت.

خانم دکتر نبوی زاده اظهار داشتند، تعیین اولویت‌ها در صورتی که از ذینفعان پرسیده شود وابسته به شرایط اقتصادی، فرهنگی و سطح تحصیلات و ... افراد، اولویتها متفاوت خواهد بود و در نهایت شما چگونه به جمع بندی خواهید رسید.

خانم دکتر اسماعیلی اظهار داشتند، عنوان طرح در مورد سلامت است اما چیزی که در گزارش مطرح شد بیشتر به بخش بیماری‌ها توجه شده بود و سایر ابعاد سواد سلامت کمتر مورد توجه قرار گرفته بود.

خانم دکتر نادری مقام در پاسخ اظهار داشتند، تمام ابعاد سلامت در طرح مدنظر خواهد بود. از سند در پیشبرد طرح استفاده خواهیم کرد و متمرکز بر نقشه راه اجرایی در این طرح مذکور هستیم.

خانم دکتر دستجردی متذکر شدند، گزارش پیشرفت بعدی کامل‌تر ارائه شود و نظرات اساتید حتماً مورد توجه قرار گیرد.

۲. بحث و بررسی در خصوص اولویت اول کارگروه جمعیت ستاد سلامت

خانم دکتر دستجردی اظهار داشتند، اولین و مهم‌ترین اولویت کارگروه جمعیت ستاد سلامت شورای عالی انقلاب فرهنگی موضوع ازدواج است. این اولویت هم بر اساس نظرسنجی‌های صورت گرفته در کارگروه انتخاب شد. ۳۰ نفر عضو کارگروه هستند که از گروه سلامت زنان خانم‌ها دکتر جلالی نیا و دکتر تاجور و محتشمی به عنوان عضو در جلسات کارگروه شرکت می‌کنند. از همه تخصصهای مرتبط و ارگانهای ذیربط در جلسه حضور دارند. در مرحله اول طی نظرخواهی از اعضای کارگروه جمعیت برای شناسایی اولویت‌ها، ۱۷۰ موضوع احصا شد. بر اساس اهمیت در نهایت ۷ اولویت برای کارگروه نهایی شد. اولویت اول مساله ازدواج انتخاب شد. وقتی افراد در سنین بالا ازدواج میکنند، برای باروری و فرزندآوری دچار مشکل می‌شوند. پس از بحثها و جلسات مفصل این موضوع را در قالب و چارچوب شورای عالی انقلاب فرهنگی تنظیم کردیم. به چالشها و مشکلات آگاهی داریم. پس از ارائه این اولویت

در جلسه مشورتی ستاد سلامت و جلسه شورای عالی انقلاب فرهنگی، همه اساتید نظرات خود را ارائه کردند و درخواست شد سه اقدام و راهکار اجرایی برای این اولویت پیشنهاد کنیم. ایشان در پایان متذکر شدند، مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی اگر مغایر قوانین مجلس شورای اسلامی نباشد، حکم قانون را دارد. ایشان از اساتید درخواست کردند، نظرات خود را برای راهکار اجرایی و موثر در این حوزه بیان کنند.

خانم دکتر جلالی نیا اظهار داشتند، پیشنهادهای بر اساس نیازها باید باشد. بر اساس مطالعات، ما دو علت اصلی داریم که افراد سمت ازدواج نمی‌روند. یک علت اصلی مشکلات اقتصادی است. علت دیگر عدم امید به آینده و ثبات حاکمیتی است. پس مطالبات ما باید در راستای رفع نیازها باشد. مشوقهای مالی مانند تسهیلات ازدواج و تداوم و ارتقا تسهیلات برای مادران مانند کارت امید مادر. مشوقهای معنوی برای گروه‌های هدف خاص مانند بانوان شاغل مانند ارتقا مشوق‌هایی مانند اطمینان از امنیت شغلی و ایجاد مهدکودکها برای مادران در محیط کار.

خانم دکتر تیریزچی اظهار داشتند، در مورد ازدواج بحث بهنگام بودن ازدواج بسیار مهم است و از آنجا که بحث کیفیت جمعیت و باروری نیز مطرح است باید مورد توجه قرار گیرد. برای ازدواج بهنگام بر فرهنگ سازی و افزایش سواد سلامت باید کار کرد. پوشش بیمه‌ای برای مشاوره‌های روانشناسی پیش از ازدواج به عنوان راهکار بعدی پیشنهاد می‌شود. همچنین معافیت‌های مالیاتی در سالهای ابتدایی ازدواج می‌تواند راهکار موثری باشد.

خانم دکتر تاجور اظهار داشتند، اطلاع‌رسانی گسترده از طریق سامانه‌های معتبر برای مراکزی تحت عنوان همسریابی (همسان‌گزینی) انجام شود. حمایت و توسعه از این مراکز می‌تواند به عنوان راهکار پیشنهاد شود.

خانم دکتر اسماعیلی اظهار داشتند، با توجه به تغییر رویکردها و دیدگاه‌ها، تمرکز بر پایین آوردن سن ازدواج باشد.

خانم دکتر میرمیران اظهار داشتند، از طریق تجمع‌هایی مانند شورای شهر و محله روی والدین کار شود و فرهنگ‌سازی درست صورت گیرد چون در خیلی از موارد خود والدین بستر و زمینه ازدواج فرزندان نه تنها فراهم نمی‌کنند بلکه سوگیری منفی به موضوع ازدواج در فرزندان ایجاد می‌کنند.

خانم دکتر نخعی اظهار داشتند، اصلی‌ترین مشکل ما در زمینه ازدواج و فرزندآوری، مشکلات اقتصادی و معیشتی است.

خانم دکتر آقاحسینی اظهار داشتند، بخشی از جامعه ما مشکلات اقتصادی ندارند اما نیازی به ازدواج نمی‌بینند. متأسفانه روابط خارج از زناشویی و ازدواج به شدت افزایش پیدا کرده است. باید فرهنگسازی درست صورت گیرد.

خانم دکتر نبوی‌زاده اظهار داشتند، مشوق های رفاهی مانند مرخصی و معافیت‌های مالیاتی در نظر گرفته شود. متأسفانه مشکلات و ضعف فرهنگسازی وجود دارد که باید بیشتر بر این بعد توجه شود. کنترل فضای مجازی مخرب بسیار میتواند تاثیرگذار باشد.

خانم دکتر فرزندی اظهار داشتند، می‌توان یکسری اولویتها را پیشنهاد داد. مورد اول، توسعه برنامه‌های تامین اجتماعی مرتبط با خانواده شامل حمایت از خانواده دچار مشکلات اقتصادی، پرداخت حقوق بیکاری و از کار افتادگی و حمایت در مرحله تشکیل خانواده. مورد دوم، ساماندهی و ارتقاء کیفیت خدمات مشاوره خانواده در سطح آموزش کلاسیک، نظارت و حمایت و هدایت و یکپارچه سازی و تولید واحد در حوزه مشاوره. مورد سوم، بازبینی آموزشهای کلاسیک در خصوص خانواده از جمله ایجاد نگرش مناسب به کارکرد بنیادی و فطری خانواده، مهارتهای ادراکی (تفکر نقادانه، خلاقانه، مسئولانه، ارزیابی و تحلیل موقعیتهای مختلف، کنترل هیجانات)، مهارتهای ارتباطی (پذیرش خود و دیگران همانطور که هستند، توان کار گروهی، تعامل در زمان تصمیم‌گیری، مدیریت رنجش، مدیریت بحران) و مورد چهارم، بازبینی و ساماندهی حمایت‌های قانونی و اداری در خصوص اشتغال خانواده.

خانم دکتر احمدی اظهار داشتند، با استناد به سند ملی سلامت زنان، در حدود ۳۸ اقدام برای تسهیل و ترویج ازدواج در نظر گرفته شده است. برای علل تاخیر در ازدواج، پژوهش‌های بسیاری در کشور انجام شده است. بهتر است متناظر با علل، راهکارهای اجرایی طراحی شود. یکی از علل اصلی که افراد تمایلی به ازدواج ندارند، ترس از طلاق است.

خانم محتشمی اظهار داشتند، تشکیل خانواده از مسیر ازدواج امکان‌پذیر است و باید بر ازدواج و تشکیل خانواده پایدار تاکید شود. به نظر بنده بهتر است که از وضع موجود خانواده و ضعف کارکردهای آن در شرایط موجود مطلبی ارائه شود که چرا روند به این سمت رفته است. شاخصهایی برای سنجش وضعیت خانواده در ایران نداریم. سیاست‌های تشکیل خانواده باید بروزرسانی شود. علت عدم اجرایی نشدن سیاستها باید بررسی شود که عمدتاً به دلیل عدم هماهنگی دستگاه‌های اجرایی است. با توجه به ماهیت شورای عالی انقلاب فرهنگی، بنده تشکیل قرارگاه ازدواج و خانواده پایدار پیشنهاد میکنم. همچنین تهیه منشور خانواده به عنوان مبنای راهکارهای اجرایی برای دستگاه‌ها پیشنهاد می‌شود. امروزه متأسفانه رسانه و فضای مجازی بر خانواده مسلط شده است و خانواده، مرجعیت خود را از دست داده است.

خانم دکتر صالح پور اظهار داشتند، این مشوق های مالی مانند وام ازدواج و ... هم فرایند سخت و زمانبر دارند و هم متناسب با شرایط تورمی جامعه نمی باشد. از طرفی دیگر حس ناامیدی بر جوانان ما غلبه کرده و تمایل به تشکیل خانواده و فرزندآوری ندارند و باید کارهای فرهنگی برای تقویت حس امید در جوانان انجام شود.

خانم دکتر دستجردی اظهار داشتند، بر اساس پیمایش ها و مطالعات صورت گرفته، نشان می دهد که حدود ۷۵٪ مردم به دلیل مشکلات اقتصادی به سمت ازدواج و فرزندآوری نمی روند. مسائل اقتصادی و سپس فرهنگی و اجتماعی از دلایل اصلی هستند. باید راهکارها اجرایی باشد مانند کارت امید مادر. وام های ازدواج و فرزندآوری بسیار در این حوزه اثرگذار است و بسیار مورد استقبال مردم است.

توصیه های مطرح شده برای پیگیری

مقرر شد خانم دکتر نادری مقام، گزارش پیشرفت را تکمیل نمایند و چهار ماه آینده مجدداً گزارشی دیگر ارائه نمایند.

مقرر شد پیشنهاد های اساتید در خصوص اولویت کار گروه جمعیت جمع بندی شود.

سایر موارد مهم